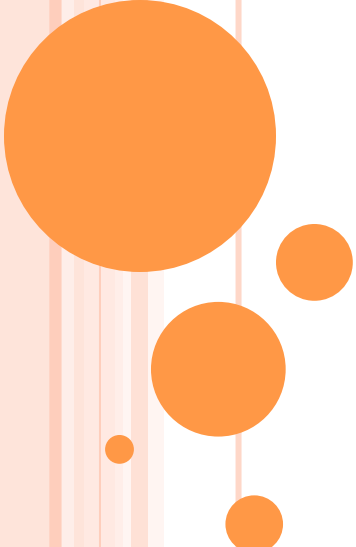

**MIDA OOTAVAD
EESTI KEELE RIIGIEKSAMIST
EMAKEELEÕPETAJAD JA ÕPILASED**

**Ettekanne EESi kõnekoosolekul
11. juuni 2015
Anu Kell**

1. PROBLEEM

- **Kuni eksamit nimetatakse eesti keele riigieksamiks, võiks kirjanditeemad rohkem seostuda eesti keele ja kirjanduse ainekavaga ning võimaldada kirjutamisel toetuda loetud tervikteoste / teemadele, mida on kirjanduse tundides arutatud.**
- 2015. aasta eksamil oli kaks teemat, milles pidi tooma näiteid kirjandusest; üks neist kaudselt, teine keskendus kitsalt spetsiifiliselt vaid tänapäeva eesti kirjandusele.

2015. A RIIGIEKSAMI 1. JA 4. KIRJUTAMISÜLESANNE

- Kirjuta umbes 400-sõnaline arutlev kirjand, milles analüüsid Eesti elu käsitlemist nüüdisaja kirjanduses ja/või filmikunstis. Pealkirjasta kirjand. (60 punkti)
- Kirjuta umbes 400-sõnaline arutlev kirjand, milles analüüsid **tänapäeva** teaduse ja tehnika arendamisega kaasnevaid eetilisi probleeme. Arutle ka selle üle, kas teadlaste tegevusel peavad olema mingid piirid. Too näiteid populaarteadusest ja/või kirjandusest ja/või filmikunstist. Pealkirjasta kirjand. (60 punkti)

2015. A RIIGIEKSAMI 2. JA 3. KIRJUTAMISÜLESANNE

- Kirjuta umbes 400-sõnaline arutlev kirjand, milles analüüsid Eesti rahvastiku vähenemisest ja paiknemisest tingitud probleeme. Arutle ka selle üle, mida on probleemide lahendamiseks ette võetud ning kui tulemuslikud on lahendused olnud. Too näiteid **tänapäeva** Eesti oludest ja/või ajakirjandusest. Pealkirjasta kirjand. (60 punkti)
- Kirjuta umbes 400-sõnaline arutlev kirjand, milles analüüsid riikidevahelisi suhteid **nüüdisaegses** maailmas. Arutle ka selle üle, kuidas võivad riikidevahelised suhted mõjutada kodanike elu. Too näiteid ajakirjandusest ja/või tänapäeva ühiskonnast. Pealkirjasta kirjand. (60 punkti)

PROBLEEMID

- Kõik neli teemat olid seotud ainult nüüdisaegse maailmaga; neljast kolm eeldasid arutlust ühiskonnaprobleemidest.
- Kirjanduse-, kunsti-, teatri- ja/või kultuurihuvilisele kirjutajale polnud ühtegi varianti.
- Väga suure lugemusega õpilased olid pettunud, sest teemad keskendusid vaid kitsalt spetsiifilistele käsitlestele ega võimaldanud kasutada näiteid loetud raamatutest.
- 1. ja 4. teemat oli õpilaste poolt valitud väga-väga vähe; massiivselt domineeris õpilaste töödes sel aastal 2. ja 3. teema (hinnang 330 eksamikirjandi põhjal).

1. TEEMA VALINUD ÕPILASTE NÄITED

- A. H. Tammsaare „Tõde ja õigus“ I osa 2x
- O. Luts „Kevade“ ja „Suvi“
- J. Kross „Keisri hull“ 2x
- M. Unt „Sügisball“
- M. Traat „Tants aurukatla ümber“
- E. Tode „Piiririik“ 4x
- J. W. von Goethe „Faust“

- **Kas neid teoseid saab antud teema puhul õigeks lugeda / tänapäeva eesti kirjanduse alla liigitada?**

1. TEEMA VALINUD ÕPILASTE NÄITED

- **Kirjandusteosed tänapäeva Eesti elust:**
- Mare Sabolotny „Peaaegu inimene“
- M. Karu „Nullpunkt“ 5x
- A. Kivirähk „Mees, kes teadis ussisõnu“ 3x
- M. Raud „Musta pori näkku“ 2x

1. TEEMA VALINUD ÕPILASTE NÄITED

- **Filmid** „Risttuules“, „Puhastus“ 4x, „1944“ 2x, „Mandariinid“ 3x, „Klass“, „Seenelkäik“ 2x, „Vanad ja kobedad“ 2x, „Jan Uuspõld läheb Tartusse“, „Kirsitubakas“, „Vasaku jala reede“, „Tulnukas“
- **Seriaalid** „Tuulepealne maa“, „Vabad mehed“, „Suletud uste taga“, „Kodutunne“

SELLEAASTASTE ABITURIENTIDE ARVAMUS

- 1. mõte: kuna nüüd enam ei korraldata riigieksameid erinevates ainetes, siis püütakse kirjandi kaudu kontrollida õpilaste teadmisi kõikides ainetes, see ei ole enam eesti keele eksam; eesti keele riigieksam EI PEA olema kõikide teiste ainete komplekseksam. Uus eksamisüsteem ei tohiks tähendada seda, et õpilased peavad arutlema niivõrd spetsiifilistel ja konkreetsel valdkonda (nt teadusvaldkonda) puudutavatel teemadel.
- 2. mõte: selleaastane eksam oli pigem ühiskonnaõpetuse, mitte eesti keele eksam.

MIDA PEAKS EKSAMIKIRJAND KONTROLLIMA

- Õpilaste silmaringi ja lugemust, väärtushinnanguid, maailma probleemide mõistmist
- Ühiskonnaprobleemide tundmist, aga mitte ainult ja kõikides teemades
- Võiks olla rohkem nn üldinimlikke teemasid, mis võimaldaksid tuua näiteid loetud raamatutest: nt õnn, eesmärgid, eneseteostus, kriisid / sõjad (laiemalt, et saaks tuua näiteid ka ajaloost), noorteprobleemid jms.

GAG ABITURIENTIDE TEEMAVALIKUD

- raha, õnn, tõde, usk, eneseteostus, suhted, inimlikkus, võim, ajalugu
- noorte osalemisest ühiskonnas
- Väga olulisena näen ka moraaliga seostuvat teemat, sest **moraal ja väärtused** on inimestevahelises suhtluses kõige alus. Moraali puhul saaks kenasti kirjandisse põimida ka näiteid väga erinevate ajastute kirjandusest, sest inimloomus on ju suure osas ajas muutumatu.
- **teadus ja moraal, õnn ja reaalsus** (st õnne mitmekülgsus reaalses elus ja ilukirjanduses, sh eksistentsialism), **häbi, hirm, ambitsioonid ja ootused ning ajaloo teema**
- Head teemad oleksidki näiteks **hingeline eneseleidmine, psühholoogilised probleemid erinevate vaatenurkade alt, moraaliküsimus jms.**

- Minu arvates on kõige parem kirjutada teemadest, mis meid kui noori kõnetavad ja on meiega seotud. Mulle meeldis meie teise proovikirjandi teema, kus saime kirjutada noorte osalemisest ühiskonnas. Eelmise aasta kodumaalt lahkumise ja eneseteostuse teema on samuti selline. Võimalik on oma arvamust avaldada, kuid saab lisada silmaringi.
- Teemad raha, õnn ja eesmärgid on samasugused, sest mingisugused mõtted või väärtushinnangud on nendest teemadest tõenäoliselt kõikidel abiturientidel. Võib olla näiteks haridus, sest sellega on abiturientid kõige rohkem kokku puutunud. Ja minu arvates peaks kõik teemad olema nii või teisiti seotud kirjandusega. Pärast eksamit ei tohiks tekkida küsimust, mille jaoks ma kõik need kolm aastat raamatuid lugesin.
- Selleaastastest teemadest olid kõik, kui palju sa tead antud teemast. Tõesti on noori, kes soovivad kirjutada majandusest või poliitikast, neile võiks see võimalus jääda.

VEEL TÄHELEPANEKUID

- **Kirjutamisteemad ei peaks korduma:**
põlvkondadevahelised suhted; Eestimaalt lahkumise teema 2014 ja 2015
- **Erinevate aastate eksamid ei ole võrdsed:**
selleaastased tekstid olid palju lihtsamad kui 2014. aastal (Õnnepalu „Paradiis“ vs Kivirähk „Kevadine Luts“) – erinevate aastate eksamid peaksid olema sama kaaluga. Samas 2014. a kirjutamisteemad võimaldasid palju rohkem näiteid kasutada kui kitsalt spetsiifilised 2015. a kirjandiprobleemid.

VEEL TÄHELEPANEKUID

- **Sobivaid kirjutamisteemasid peaks olema nii humanitaar- kui reaaluvidega õpilastele + ühiskondlikud ja üldinimlikud teemad.**
- Eksam ei tohiks olla nn loterii, kus ühel aastal võidavad ühed, teisel aastal teised õpilased (nt 2014 oli keeruline kunstiteema, mis sobis kunstiinimestele; 2015 oli teadus ja tehnika, mis sobis reaaluvidega inimestele).

KUIDAS ON UUS EKSAM MÕJUTANUD ÕPILASTE TULEMUSI?

- Võidavad nõrgemad õpilased, kes ei taha / suuda / viitsi sügavuti arutleda; etteantud alustekstid võimaldavad lihtsamalt teksti luua (nõrgad õpilased tsiteerivad üsna palju alusteksti või kasutavad näidetena).
- Headel tugevatel õpilastel tulemused langevad: keeruline on ennast jagada kahe ülesande vahel, head kirjutajad tahaks süveneda tekstiloomesse ja mõelda põhjalikumalt läbi oma näited, kuid seda ei võimalda aeg, sest hea lõpptulemuse saamiseks tuleb ära teha mõlemad ülesanded.

ARVAMUS

- **Eesti keele eksam võiks olla kahepäevane:** ühel päeval lugemisanalüüs, teisel päeval kirjand. See võimaldaks keskenduda ühele ülesandele ning ka vaimne väsimus oleks väiksem (6 tundi intensiivset mõttetööd teha ei olegi nii lihtne; ükski teine eksam pole nii pikk).
- **Tekstianalüüs ja kirjand võiksid olla sõltumatud:** esimesel päeval kontrollime funktsionaalse lugemise oskust, teisel päeval tekstiloomeskust ja silmaringi / lugemust.

ARVAMUS

- Kui riiklik eksamilävend on nagunii 1 punkt (mis ka minu arvates pole õige, aga nii see praegu on), siis pole vaja õpilasi nii palju aidata etteantud tekstinäidetega; läbi ju kukkuda sisuliselt ei saa, kui mõlema ülesande punktid liidetakse.
- Kahepäevane on näiteks võõrkeele riigieksam (suuline ja kirjalik ei toimu korraga; õpilane saab vahepeal puhata ja rahulikult keskenduda ühele ülesandele) ning ka Soome koolides tehakse emakeeleksam kahel päeval.

- Täna tähelepanu eest!

